

वार्षिक पाठ्यक्रमः सत्रम् 20-2019 –
कक्षा –नवमी – विषयः संस्कृतम्
प्रथमसत्रस्य पाठ्यक्रमः अप्रैल पर्यन्तम् 2019 सितम्बर तः 2019

अप्रैल 1 तः 15 पर्यन्तम् (11 कार्यदिवसाः)		
विषयवस्तु	कक्षाकार्यम् / गृहकार्यम्	गतिविधयः
संस्कृत भाषायाम् स्वपरिचयः	शिक्षकः त्रिवारं स्वकीयम् परिचयम् वदति तदनन्तरं छात्रान् पृच्छति। अनेन प्रकारेण संस्कृत भाषायाम् परिचयात्मकन्यूनाति-न्यूनम् दश वाक्यानि भविष्यन्ति।	अभिनय माध्यमेन परस्पर परिचय प्रदानम्। दैनन्दिनजीवने शिष्टाचार शब्दानां प्रयोगः।
शिष्टाचार शब्दाः	विषयं प्रति रुचि वर्धनाय, संस्कृतमाध्यमेन अध्ययनाय छात्रान् प्रेरयितुम् आत्मविश्वासञ्च वर्धयितुम् ।	शिष्टाचार वृक्षस्य निर्माणम्।
व्याकरणवीथिः पाठ 1 वर्णविचारः	संस्कृत वर्णमालायाः ज्ञानम् उच्चारण स्थानानि। अभ्यास कार्यम् च।	पञ्च मित्राणाम् नामानि स्वीकृत्य तेषां वर्ण- विच्छेदम-संयोजनम् च कुरु।
शेमुषी पाठ 1 भारती वसन्तगीतिः	सस्वर गायनम् श्लोकार्थ ज्ञानञ्च (केवलं पठनाय)	सस्वर गायनम्
व्याकरणवीथिः –पाठ 3 सन्धिः	स्वर सन्धिः –दीर्घ, गुण, वृद्धिः व्यञ्जन सन्धिः – म स्थाने अनुस्वारः, णत्वविधानम्, वर्गीय प्रथम अक्षराणां तृतीयाक्षरे परिवर्तनम्, त स्थाने ल, र् पूर्वस्य रेफस्य लोपः दीर्घत्वम् च विसर्ग सन्धिः – विसर्गस्य उत्त्वं रत्वं च । उपर्युक्त सन्धिनाम् नियम निर्धारणम् प्रयोगः अभ्यासः च। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यञ्च।	
अप्रैल 16 तः 30 पर्यन्तम् (11 कार्यदिवसाः)		
व्याकरणवीथिः पाठ 8 प्रत्ययः	प्रत्ययानाम् सामान्य परिचयः विशेषरूपेण क्त्वा, तुमुन्, ल्यप् प्रत्ययानाम् बोधनम्।	अनुवाद माध्यमेन वाक्येषु प्रयोगः च।
शेमुषी पाठः 2 स्वर्णकाकः	आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम्, शब्दार्थ ज्ञानम्, पाठानुवादं, पाठाधारित प्रश्नोत्तराणि च। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यञ्च।	पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेषण- विशेष्य, कर्तृ- क्रियापदानां, प्रत्ययानाम् च ज्ञानम्।

मई 1 तः 15 पर्यन्तम् (11 कार्यदिवसाः)		
शेमुषी पाठ 3 सोमप्रभम्	(केवलं पठनाय)	
व्याकरणवीथिः शब्दरूपाणि धातुरूपाणि	पुल्लिङ्ग शब्दाः – अकारान्ताः, इकारान्ताः (बालकवत्, मुनिवत्) स्त्रीलिङ्ग शब्दाः – आकारान्ताः, ईकारान्ताः (लतावत्, नदीवत्) नपुंसकलिङ्ग शब्दाः – अकारान्ताः, इकारान्ताः (फलवत्, वारिवत्) सर्वनाम शब्दाः – तत्, किम् (त्रिषु लिङ्गेषु) संख्यावाचकशब्दाः – एकतः चतुर्पर्यन्तम् (त्रिषु लिङ्गेषु) परस्मैपदिनः – अस्, भू पठ् (लट्, लृट्, लङ्, लोट्, विधिलिङ्ग लकारेषु) आत्मनेपदिनः – सेव्, लभ्, (लट्, लृट् लकारयोः)	शब्दरूपाणां धातुरूपाणाम् लेखनम् कण्ठस्थीकरणम् अनुवादमाध्यमेन वाक्येषु प्रयोगः च।
व्याकरणम् पाठ 12 अनुच्छेद लेखनम्	पुस्तकस्य सहायतया अनुच्छेदं पठित्वा तेनाधारेण एकपदेन, पूर्णवाक्येन अथवा यथानिर्देशम् प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च। ग्रीष्मकालावकाश गृहकार्यम्।	
जुलाई 1 तः 15 पर्यन्तम् (12 कार्यदिवसाः)		
शेमुषी पाठ 4 कल्पतरुः	कथाग्रन्थपरिचयः आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम्, शब्दार्थ ज्ञानम्, पाठानुवादं, पाठाधारित प्रश्नोत्तराणि च।	पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेषण- विशेष्य, कर्तृ- क्रियापदानां, प्रत्ययानाम् च ज्ञानम्।
व्याकरणवीथिः पाठ 10 कारकाः विभक्तयः श्च	कारकाणां सामान्य परिचयः। उपपद विभक्तीनाम् चतुर्थी पर्यन्तम् वाक्येषु प्रयोगः अभ्यासः च। द्वितीया – समया, प्रति, धिक्, विना, अभितः, परितः, उभयतः। तृतीया – विना, अलम्, सह, अंगविकारे- काणः, खञ्जः, पंगु इत्यादयः। चतुर्थी – कुप्, स्वस्ति, नमः, स्वाहा।	
व्याकरणम् पाठ 12 चित्र वर्णनम् पत्र लेखनम्	चित्रं दृष्ट्वा लघु-लघु वाक्यानाम् निर्माणम्, मञ्जूषाधारित औपचारिकं अनौपचारिकम् च पत्राणाम्	एकम् चित्रम् निर्माय तस्य वर्णनम् करणीयम्।

	अभ्यासः।	
	टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	
जुलाई 16 तः 31 पर्यन्तम्(14 कार्यदिवसाः)		
	प्रथमा इकाई परीक्षायै सज्जता परीक्षा च।	
अगस्त 1 तः 15 पर्यन्तम्(10 कार्यदिवसाः)		
संस्कृतदिवसमुपलक्ष्य कार्यक्रमणां सज्जता, संस्कृतसप्ताहस्य आचरणम् च।		
शेमुषी पाठ 5 सूक्तिमौक्तिकम्	सस्वर गायनम्, श्लोकान्वयस्य अभ्यासः, अर्थावगमनम्, भावार्थबोधनम्, प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः च। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेषण- विशेष्य, कर्तृ- क्रियापदानां, प्रत्ययानाम् च ज्ञानम्।
अगस्त 16 तः 31 पर्यन्तम्(13 कार्यदिवसाः)		
शेमुषी पाठ 6 भ्रान्तो बालः	कथाग्रन्थपरिचयः आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम्, शब्दार्थ ज्ञानम्, पाठानुवादं, पाठाधारित प्रश्नोत्तराणि च।	पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेषण- विशेष्य, कर्तृ- क्रियापदानां, प्रत्ययानाम् च ज्ञानम्।
शेमुषी पाठ 7 प्रत्यभिज्ञानम्	संवादशैल्या पाठस्य आदर्शवाचनम्, सरलार्थम्, प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः	पात्ररूपेण नाट्याभिनयम्।
व्याकरणवीथिः - पाठ 6 उपसर्ग प्रयोगः	प्र, परा, अप्, सम्, अनु, अव, निस, निर, दुस, दुर वि इत्यादि उपसर्गाणाम् विषये ज्ञान प्रदानम् ।	उपसर्ग योजयित्वा नूतनपदानां निर्माणम्, प्रयोगः अभ्यासः च।
व्याकरणवीथिः- पाठ 12 पत्र लेखनम्	मञ्जूषायाः सहायतया पत्र लेखनम् टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	
सितम्बर 1 तः 15 पर्यन्तम्(10 कार्यदिवसाः)		
व्याकरणवीथिः - पाठ 12 चित्राधारित वर्णनम्	चित्रं दृष्ट्वा कथम् वाक्य निर्माणम् करणीयम् इति ज्ञापनम्, पुस्तकस्थ अभ्यास कार्यम् च। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	
	अर्धवार्षिक परीक्षायै सज्जता	
सितम्बर 16 तः 30 पर्यन्तम्(13 कार्यदिवसाः)		
	अर्धवार्षिक परीक्षा।	
द्वितीयसत्रस्य पाठ्यक्रमः अक्टूबर 2019 तः मार्च 2020 पर्यन्तम्		

अक्टूबर 1 तः 15 पर्यन्तम्(6 कार्यदिवसाः)		
	वाचनम्, पाठानुवाद, अभ्यासकार्यम् च।	
शेमुषी पाठ 8 लौहतुला	वाचनम्, पाठानुवाद, अभ्यासकार्यम् च। पुस्तकस्थ अभ्यास कार्यम्। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेषण-विशेष्य, कर्तृ-क्रियापदानां, प्रत्ययानाम् च ज्ञानम्।
अक्टूबर 16 तः 31 पर्यन्तम्(11 कार्यदिवसाः)		
व्याकरणवीथिः पाठ 10 कारकाः विभक्तयःश्च	कारकाणाम् उपपदविभक्तीनां च पुनरावलोकनं कृत्वा पञ्चमीतः सप्तमी पर्यन्तमुपपद विभक्तीनां वाक्येषु प्रयोगः अभ्यासः च पंचमी – ऋते, बहिः, अनन्तरम् षष्ठी – अन्तः उपरि, पुरः अधः सप्तमी – प्रवीणः, चतुरः, श्रेणीनिर्धारणम्	दैनिक जीवने सम्भाषणे लेखने च एतेषाम् पदानां प्रयोगाय छात्राः प्रेरणीयाः स्फोरक पत्राणां निर्माणम् च।
	टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	
नवम्बर 1 तः 15 पर्यन्तम्(11 कार्यदिवसाः)		
शेमुषी पाठ -9 सिकतासेतुः	वाचनम् पाठानुवादः पुस्तकस्थ अभ्यास कार्यम् च।	छात्राः नाट्याभिनयम् करिष्यन्ति।
व्याकरणवीथिः पाठ 6 उपसर्गाः	आङ्, नि, अधि, अति, सु, उत्, अभि, प्रति, परि, उप, अपि, इतिउपसर्गं योजयित्वा नूतनपदानां निर्माणं प्रयोगः अभ्यासः च।	
	टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	
नवम्बर 16 तः 30 पर्यन्तम्(13 कार्यदिवसाः)		
	द्वितीया इकाई परीक्षा।	
दिसम्बर 1 तः 15 पर्यन्तम्(11 कार्यदिवसाः)		
शेमुषी पाठ 10 जटायोः शौर्यम्	सस्वर गायनम्, श्लोकान्वयस्य अभ्यासः, अर्थावगमनम्, भावार्थबोधनम्, प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः च।	पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेषण-विशेष्य, कर्तृ-क्रियापदानां, प्रत्ययानाम् च ज्ञानम्।
शेमुषी पाठ 11 पर्यावरणम्	वाचनम्, पाठानुवाद, अभ्यासकार्यम् च। पुस्तकस्थ अभ्यास कार्यम्। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेषण-विशेष्य, कर्तृ-

		क्रियापदानां, प्रत्ययानाम् च ज्ञानम्।
दिसम्बर 16 तः 31 पर्यन्तम् (13 कार्यदिवसाः)		
शेमुषी पाठ 12 वाङ्मनः प्राणस्वरूपम्	(केवलं पठनाय)	
व्याकरणवीथिः पाठ 12 अनुच्छेद लेखनम्, पत्रलेखनम्, चित्रवर्णनम्	पुस्तकस्य सहायतया अनुच्छेदं पठित्वा तेनाधारेण एकपदेन, पूर्णवाक्येन अथवा यथानिर्देशम् प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः। टिप्पणी पुस्तिकानां परिशीलनम् पुनरावृत्ति कार्यम् च।	
जनवरी 1तः 31 पर्यन्तम् (14 कार्यदिवसाः)		
व्याकरणम् पाठ 15 विविधाः संवादाः	सम्पूर्ण पाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः।	
फरवरी 1तः 15 पर्यन्तम् (12 कार्यदिवसाः)		
	वार्षिकपरीक्षायाः पाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः कृत कार्यस्य परिशीलनम् च। प्रदत्त पाठानाम् स्मरणम् कक्षा परीक्षा च।	
फरवरी 16 तः 29 पर्यन्तम् (11 कार्यदिवसाः)		
	वार्षिक परीक्षा मूल्यांकनम् च।	